

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim
texnoloqiyları üzrə prorektor v.i.e:

 _dos. Zaur Məmmədov
“ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050706- Meşəçilik

Fakültə: Aqrar və Mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmləri

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Meşə, maşın və traktorları

Kodu: İPF-B19

Tədris ili: III (2024-2025) Semestr:

Tədris yükü. Cəmi 40 saat. Auditoriyadan kənar 26 saat, auditoriya saati-14 saat (10 saat müəhazirə, 4 saat laboratoriya)

Tədris forması: Qiyabi

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: dos. Kərimov İltifat Cavad oğlu

Məsləhət saati: V-gün saat 13-00- 16-00-da.

Kafedranın unvanı: Lənkəran ş. Füzuli 170a

E-mail ünvanı: i.karimov58@mail.ru

III.Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Ədəbiyyat.

1. T.M.İbrahimov Meliorativ maşınlar. Bakı -, "Elm", 2015, 143 c.
2. N.N.Məmmədov, T.M.İbrahimov, A.C.Axundov Kənd təsərrüfatı maşınları. Gəncə 2007,
3. Карпенко А.Н., Халанский В.М. Сельскохозяйственные машины. Учебник. - М.: Издательство Колос, 1983. - 495 с., ил. Включены *машины*,

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət vardır.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət vardır.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan qədim əkinçilik mədəniyyətinə malik olan bir ölkədir. Müxtəlif mənbələrin yazdığına görə hələ V əsrdə burada pambıq əkinləri olmuş, üzümçülük və heyvandarlıq əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etmişdir.

Torpaqşünas alimlər haqlı olaraq Azərbaycanı "təbiətin canlı muzeyi" adlandırmışlar. Dünyada mövcud olan 11 təbii - iqlim bölgəsindən 9-u Azərbaycanda cəmləşmişdir. Lakin cəmiyyətin bütün sahələrində olduğu kimi kənd təsərrüfatının da inkişafını texniki tərəqqisiz təsəvvür etmək mümkün deyil.

Kənd təsərrüfatında texnikanın mexanikləşdirmə vasitələrinin tətbiqi əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi aqrotexniki və zootexniki tələblərin vaxtlı-vaxtında ödənilməsi və məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Yuxarıda adları qeyd edilən göstəricilər bir-biri ilə üzvi surətdə bağlıdır. Belə ki, əmək məhsuldarlığının artması öz növbəsində aqrotexniki tələblər vaxtında və keyfiyyətlə icra edilmiş olur, bütün bunların nəticəsində məhsul istehsalı artır, vahid məhsul istehsalına çəkilən xərc azalır.

Traktor və avtomobillərin inkişaf tarixi böyükdür. Onlar bir neçə nəsildən olan adamların uzun axtarışları, məqsədyönlü və gərgin əməkləri sayəsində inkişaf edərək, mütəmadi olaraq təkmilləşərək müasir səviyyəyə çatmışdır.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

- Qiymət meyarları aşağıdakılardır:
- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
 - 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
 - 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
 - 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
 - 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
 - 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
 - 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
 - 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
 - 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
 - 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		sözlə	hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim-mövzu planı: 10 saat mühazirə, 4 saat seminar.

N	Keçilən mühazirə, mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
1.	Traktor və avtomobillərin inkişaf mərhələləri.Traktor və avtomobillərin ümumi quruluşu Plan: 1. Traktor və avtomobillərin inkişafı 2. Kənd təssərüfatı traktorlarının tipajı 3. Avtomobillərin tipajı 4. Müasir traktor və avtomobilləri təşkil edən əsas mexanizmlər 5. Traktorların təsnifatı 6. Avtomobillərin təsnifatı	2	

2.	Torpağın ilk becərilməsi üçün maşınlar. Torpağın becərilməsi və toxum səpini üçün aqreqlar və onlara texniki xidmətin göstərilməsi Plan: 1. Kolluq-bataqlıq kotanları 2. Diskli ağır malalar 3. Bataqlıq frezləri 4. Bataqlıq vərdenələri 5. Kotanlar 6. Malalar və vərdenələr 7. Kultivatorlar 8. Hamarlayıcılar (planlaşdırıcılar)	2	
3.	Toxum, gübrə və bitki mühafizə vasitələri üçün avadanlıqlar. Məhsul yığan maşınlar və onların əsas hissələri. Plan: 1. Cərgəvi toxumsəpənlər 2. Punktir toxumsəpənlər 3. Mineral və üzvi gübrə paylayan aqreqlar 4. Doldurucu-şirəsəpələyənler 5. Otbiçən maşınlar 6. Ot və saman presləyən maşınlar 7. Silos kombaynları	2	
4.	Məhsul yığan maşınlar və onların əsas hissələri. Traktorlarla aqreqlaşan və yüklərin daşınması üçün nəzərdə tutulan qoşqular (lafetlər), qoşquların şınları və tormozları Plan: 1. Dənli bitkilərin yığılması üçün kombaynlar 2. Qarğıdalının yığılması üçün maşınlar və aqreqlar. 3. Kartofyığan kombaynlar 4. Traktorlarla aqreqlaşan və yüklərin daşınması üçün nəzərdə tutulan qoşqular (lafetlər), 5. Qoşquların şınları və tormozları	2	
5.	Maşınların saxlanması təşkili. Gövdələrdə, karterdə və başqa düyünlərdə yağların dəyişdirilməsi Plan: 1. Kənd təsərrüfatı texnikalarının düzgün saxlanması günün tələbidir 2. Təsərrüfatın mərkəzi maşın – traktor parkının həyətində texnikanın saxlanması 3. Maşınların saxlanmaya hazırlanmasında əsas əməliyyatlar 4. Traktorların, özüyəriyən şassilərin və avtomobillərin, taxılığın kombaynların saxlanması, otyığan maşınların saxlanmaya hazırlanması. 5. Torpaqbecərən, səpən və basdıran maşınların, bitkilərin mühafizəsi üçün zəhərləyici dərmansepən maşınların saxlanması	2	
	Cəmi:	10	

N	Keçilən seminar mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
1.	Traktor və avtomobillərin inkişaf mərhələləri.	2	

	Traktor və avtomobillərin ümumi quruluşu. Torpağın ilk becərilməsi üçün maşınlar. Torpağın becərilməsi və toxum səpini üçün aqreqatlar və onlara texniki xidmətin göstərilməsi. Toxum, gübrə və bitki mühafizə vasitələri üçün avadanlıqlar.		
2.	Məhsul yığan maşınlar və onların əsas hissələri. Məhsul yığan maşınlar və onların əsas hissələri. Traktorlarla aqreqatlaşan və yüklərin daşınması üçün nəzərdə tutulan qoşqular (lafetlər), qoşquların şınları və tormozları. Maşınların saxlanması təşkilatı. Gövdələrdə, karterdə və başqa düyünlərdə yağların dəyişdirilməsi.	2	
	Cəmi:	4	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:- müasir təlim texnologiyaları ilə tanış olur, onları tətbiq edir. Təlimdə yeni innovasiyaları öyrənir. Məşğələlərin daha effektiv keçirilməsi yollarını öyrənir.

XII.Fənn üzrə təlim nəticələri.

FTN.1. Meşə təsərrüatında istifadə olunan traktorların quruluşu, iş prosesi və işə hazırlanmasını bilməlidir.

FTN.2. Traktorlarla meşə təsərrüfatı maşınlarını aqreqatlaşdırmaq məqsədilə onları tərkibinin düzgün seçilməsi üçün keyfiyyətinin qiymətləndirməsini bacarmaqlı.

FTN.3. Meşə təsərrüfatı traktor və maşınlarının praktiki işə hazırlamağı bacarmalı.

FTN.4. Maşın traktor aqreqatı idarə etməyi bacarmalı.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV.Kollektiv sualları

1. Traktor və avtomobillərin inkişafı
2. Kənd təsərrüfatı traktorlarının tipajı
3. Kolluq-bataqlıq kotanları
4. Cərgəvi toxumsəpənlər
5. Kartofyığan kombaynlar
6. Dənli bitkilərin yığılması üçün kombaynlar
7. Qarğıdalının yığılması üçün maşınlar və aqreqatlar
8. Maşınların saxlanmaya hazırlanmasında əsas əməliyyatlar
9. Bataqlıq frezləri
10. Müasir traktor və avtomobilləri təşkil edən əsas mexanizmlər

XV.İmtahan sualları:

I blok

1. Traktor və avtomobillərin inkişafı
2. Kənd təsərrüfatı traktorlarının tipajı
3. Avtomobillərin tipajı
4. Müasir traktor və avtomobilləri təşkil edən əsas mexanizmlər
5. Traktorların təsnifatı
6. Avtomobillərin təsnifatı

II blok

7. Kolluq-bataqlıq kotanları
8. Diskli ağır malalar
9. Bataqlıq frezləri
10. Bataqlıq vərdənələri
11. Kotanlar
12. Malalar və vərdənələr

III blok

13. Kultivatorlar
14. Hamarlayıcılar (planlaşdırıcılar)
15. Cərgəvi toxumsəpənlər
16. Punktir toxumsəpənlər
17. Mineral və üzvi gübrə paylayan aqreqlər
18. Doldurucu-şirəşəpələyənlər

IV blok

19. Otbiçən maşınlar
20. Ot və saman presləyən maşınlar
21. Silos kombaynları
22. Dənli bitkilərin yığılması üçün kombaynlar
23. Qarğıdalının yığılması üçün maşınlar və aqreqlər.
24. Kartofyığan kombaynlar

V blok

25. Traktorlarla aqreqləşən və yüklərin daşınması üçün nəzərdə tutulan qoşqular (lafetlər)
26. Qoşquların şınları və tormozları
27. Kənd təsərrüfatı texnikalarının düzgün saxlanması üçün tələbidir
28. Təsərrüfatın mərkəzi maşın – traktor parkının həyətində texnikanın saxlanması
29. Maşınların saxlanmaya hazırlanmasında əsas əməliyyatlar
30. Traktorların, özüyəriyən şassilərin və avtomobillərin, taxılıyığan kombaynların saxlanması, otyığan maşınların saxlanmaya hazırlanması.

“Meşə, maşın və traktorları” fənninin sillabusu: 050706 – “Meşəçilik” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmləri” kafedrasının 09 sayılı protokol 23.05.2025-ci il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi: dos. İ.C.Kərimov

Kafedra müdiri: dos. İ.C.Kərimov